

Tijd voor monitoring in vrije ruimte SONO 2019

*Advies op eigen initiatief met voorstel voor de invulling
van de vrije ruimte van SONO 2019*

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies op eigen initiatief

**Uitgebracht door de Algemene Raad op 20 november 2018 met
eenparigheid van stemmen**

Vorbereiding: Permanent secretariaat

Dossierbeheerder: Marleen Colpin

Via de opvolgingsgroepen van de onderzoeksdomeinen van het Steunpunt Onderwijsonderzoek (SONO) vernam de Vlor dat de stuurgroep een rondvraag doet naar onderzoeksvoorstellen voor invulling van de vrije ruimte van 2019. De Vlor gaat ervan uit dat hij conform art. 7 van zijn beleidsovereenkomst met de Vlaamse Regering om advies wordt gevraagd over de programmering van het beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek dat relevant is voor zijn opdracht. In het verleden heeft de raad ook steeds advies gegeven over de themazetting voor beleids- en praktijkgericht onderwijsonderzoek.¹

De Vlor adviseert om met het beschikbare budget in te zetten op monitoring van de vele onderwijsvernieuwingen die in 2019 van start gaan, eerder dan op een thematisch onderzoek. De Vlor beschouwt monitoring als een belangrijke pijler van onderwijsonderzoek en vindt dan ook dat dit structureel ingebouwd moet worden voor elke nieuwe beleidsmaatregel. Door de profielen van leerders en gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom e.a. van meet af aan in kaart te brengen, kunnen de doelstellingen van die beleidsmaatregelen op korte en lange termijn geëvalueerd worden. Als de monitoring nu op punt gesteld wordt voor alle opstartende onderwijsvernieuwingen, verwacht de Vlor dat ze in de toekomst op dezelfde wijze kan doorgaan.

Concreet stelt de Vlor voor om in de vrije ruimte van 2019 in overleg met de Vlor een monitoringagenda op te maken voor de bedoelde vernieuwingen, met daarin beslissingen over:

- wat de indicatoren zijn, voor zover dat nog niet duidelijk is;
- wat er binnen de lopende onderzoekslijnen opgenomen kan worden;
- wat (optimalisering van) de bestaande databanken van het departement Onderwijs kan betekenen;
- welke extra onderzoeksdaden nodig zijn;
- het tijdsplan en beschikbaarheid van de resultaten. Het is belangrijk dat de monitoringdata op korte termijn vrijgegeven worden, voor de Vlor en voor het onderwijsbeleid, zodat er bijgestuurd kan worden waar nodig.

1 Basis- en secundair onderwijs

De Vlor stelt voor om volgende vernieuwingen te monitoren:

- het ondersteuningsmodel en zijn impact op de verdere implementatie van het M-decreet. Dit past in de globale evaluatie van het M-decreet die al loopt binnen SONO (onderzoekslijn 1.4);
- het decreet leerlingenbegeleiding;
- het nieuwe inschrijvingsdecreet: in zijn advies over het nieuwe kader voor het inschrijvingsrecht doet de Vlor meerdere suggesties voor monitoring van nieuwe maatregelen. Deze suggesties kunnen meegenomen worden in onderzoekslijn 3.2 (evaluatie nieuw inschrijvingsbeleid).

¹ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Onderzoeksvoorstellen voor de vrije ruimte van SONO 2018](#), 26 oktober 2017.

2 Secundair onderwijs

De Vlor stelt voor om volgende vernieuwingen te monitoren:

- de modernisering van het secundair onderwijs incl. nieuwe eindtermen: op basis van de longitudinale dataverzameling LiSO (onderzoekslijn 1.1) en in overleg met de onderwijspartners kan bepaald worden welke aspecten allemaal gemonitord moeten worden, idealiter meteen voor de eerste cohorte leerlingen die start in het gemoderniseerd SO. In zijn advies over de nieuwe eindtermen voor de eerste graad vraagt de Vlor om zeer nauwgezet toe te zien op de impact van het nieuwe kader: de hanteerbaarheid, het statuut van de verschillende eindtermen, het effect op de organisatie van de leerprocessen, het effect op de studiebelasting, de doorstroming naar en uit de eerste graad, de profilering van de A- en de B-stroom.² Uit de evaluatie moet ook blijken welke impact het nieuwe kader heeft voor het professioneel handelen van leraren en welke gevolgen dit heeft voor zowel de lerarenopleiding als de professionalisering van de leraren die al werken in het secundair onderwijs;
- duaal leren: na drie jaar tijdelijke projecten duaal leren wordt duaal leren organiek verankerd. De Vlor uitte vanaf het advies over de eerste conceptnota zijn bezorgdheid over een verdringing van de huidige doelgroep van leren en werken uit duaal leren.³ Dit sluit aan bij onderzoekslijn 1.7 (de relatie tussen onderwijs en arbeidsmarkt).

3 Hoger onderwijs

De Vlor vraagt om de volgende zaken te monitoren:

- de graduaatsopleidingen: wie participeert? Is er voldoende zij-instroom? ...;
- het nieuwe toelatingsexamen arts/tandarts: wie participeert? Wie stroomt door? ... In zijn recente advies vraagt de Vlor met aandring dat de overheid meer data verzamelt over de deelnemers aan het toelatingsexamen, hun slaagkansen, hun achtergrond en de manier waarop ze zich voorbereiden;⁴
- de participatie van kansengroepen: waarom stromen studenten uit kansengroepen minder door naar het hoger onderwijs, welke factoren beïnvloeden hun keuze, welke instrumenten kunnen een bijdrage leveren (flexibele trajecten, oriënteringsproeven, studiekeuzebegeleiding, ...), welke drempels ervaren zij?

Bijkomend moet ook monitoring van studiekosten in het hoger onderwijs een prioriteit blijven.

De Vlor is zich ervan bewust dat hoger en volwassenenonderwijs buiten de scope van het Steunpunt SONO 2016-2020 vallen. In reactie op de voorstellen voor de vrije ruimte van 2018 werd voor deze onderwijsniveaus verwezen naar de vrije ruimte buiten SONO, maar het is onduidelijk waar die ruimte is of hoe we er een beroep op kunnen doen.

² Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Nieuwe eindtermen voor de eerste graad van het secundair onderwijs](#), 27 september 2018, § 5.

³ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over de conceptnota duaal leren](#), 12 maart 2015.

⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over het toelatingsexamen arts/tandarts](#), 9 oktober 2018, § 5.4.

4 Volwassenenonderwijs

Op 1 september 2019 treden in het volwassenenonderwijs verschillende hervormingen in werking: het nieuwe financieringssysteem voor de centra voor basiseducatie en de centra voor volwassenenonderwijs; de schaalvergroting voor de centra voor volwassenenonderwijs en de inkanteling van de opleidingen slo en hbo5 in het hoger onderwijs. De Vlor formuleerde eerder al de vraag om van bij de start van deze hervormingen een systeem van monitoring op te zetten, gericht op het nagaan van de realisatie van de vooropgestelde doelstellingen.⁵ Specifiek voor de invoering van het nieuwe financieringssysteem, dringt de Vlor aan op een systeem van monitoring opdat de evaluatie – vooropgesteld door de overheid voor 2023-2024 – zo optimaal en geïnformeerd mogelijk kan verlopen.

5 Deeltijds kunstonderwijs

Op 1 september 2018 werd het niveaudecreet deeltijds kunstonderwijs ingevoerd. Dit houdt een grondige hervorming van het dko in, waar een verankering, verbreding en vereenvoudiging van de regelgeving en organisatie van het dko wordt vooropgesteld. Een dergelijke omvangrijke hervorming moet gekoppeld worden aan een nulmeting om zo adequaat mogelijk het effect van de beleidsmaatregelen te kunnen inschatten en dit met het oog op een optimale en geïnformeerde beleidsevaluatie.⁶ De hervorming werd bij de start van het huidige schooljaar ingevoerd. De Vlor vraagt dan ook met aandrang om zo snel mogelijk deze nulmeting uit te voeren.

Mia Douterlungne
administrateur-generaal

Ann Verreth
voorzitter

⁵ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over het financieringsdecreet volwassenenonderwijs](#), 3 oktober 2017.

⁶ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs](#), 27 juni 2017.